

Genusroller på diversifierade lantbruk

– stereotypa roller på lantbruksbranschen

Gender roles on diversified farms

Mirjam Sivertsen & Alva Rohdin

Examensarbete/Självständigt arbete (15 hp)

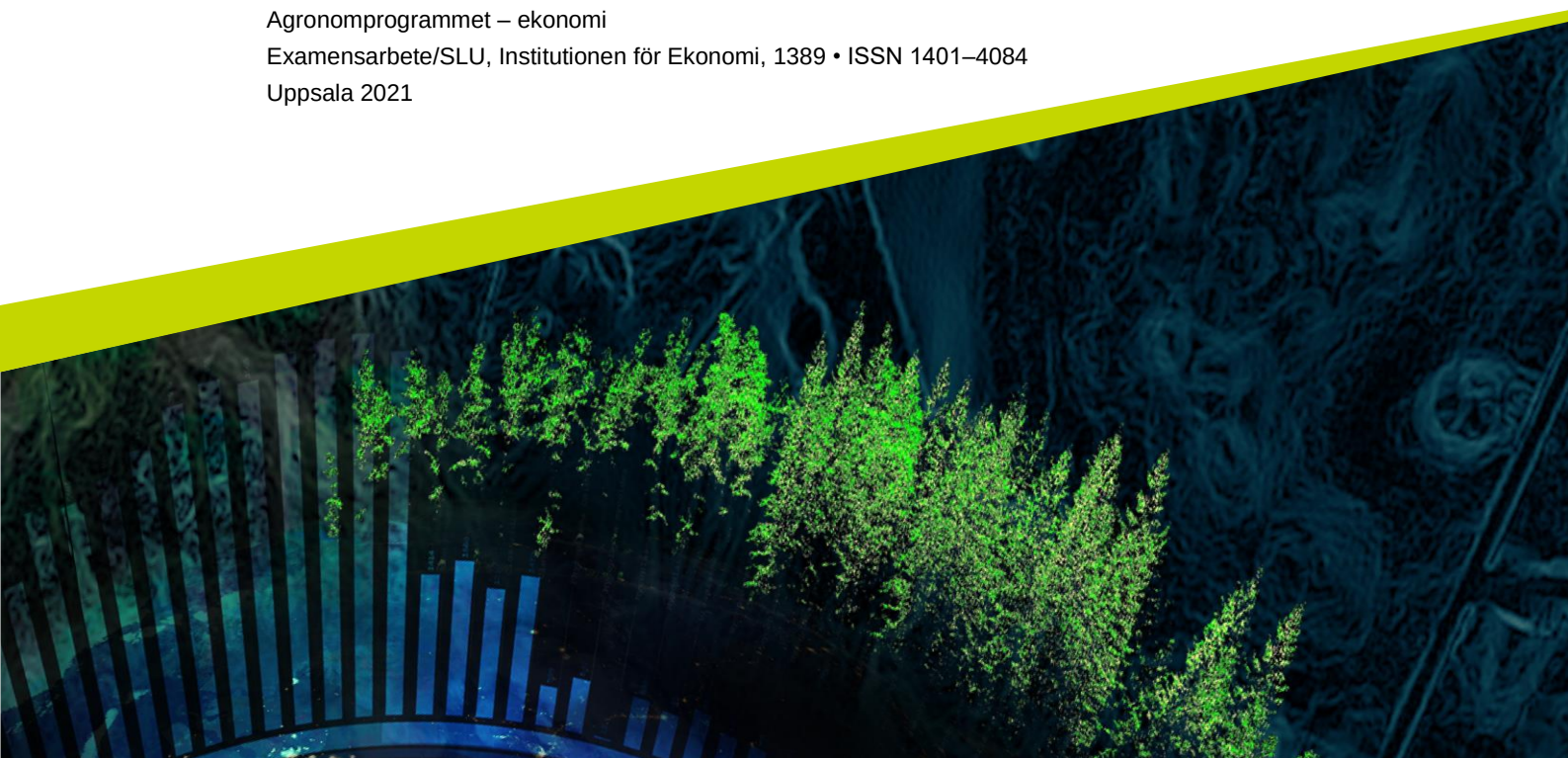
Sveriges lantbruksuniversitet, SLU

Fakulteten för naturresurser och jordbruksvetenskap, Institutionen för Ekonomi

Agronomprogrammet – ekonomi

Examensarbete/SLU, Institutionen för Ekonomi, 1389 • ISSN 1401–4084

Uppsala 2021

Genusroller på diversifierade lantbruk- stereotypiska roller på lantbruksbranschen

Gender roles on diversified farms

Mirjam Sivertsen & Alva Rohdin

Handledare: Annie Roos, Sveriges lantbruksuniversitet, Institutionen för Ekonomi
Examinator: Karin Hakelius, Sveriges lantbruksuniversitet, institutionen för ekonomi

Omfattning: 15 hp
Nivå och fördjupning: Grundnivå, G2E
Kurstitel: Självständigt arbete i företagsekonomi
Kurskod: EX0902
Program/utbildning: Agronomprogrammet - ekonomi
Kursansvarig inst.: Institutionen för Ekonomi

Utgivningsort: Uppsala
Utgivningsår: 2021
Serietitel: Examensarbete/SLU, Institutionen för Ekonomi
Delnummer i serien: 1389
ISSN: 1401-4084

Nyckelord: genus, normer, diversifierade lantbruk, manlig jargong, stereotypiska roller

Sveriges lantbruksuniversitet
Fakulteten för naturresurser och jordbruksvetenskap
Institutionen för Ekonomi

Publicering och arkivering

Godkända självständiga arbeten (examensarbeten) vid SLU publiceras elektroniskt. Som student äger du upphovsrätten till ditt arbete och behöver godkänna publiceringen. Om du kryssar i **JA**, så kommer fulltexten (pdf-filen) och metadata bli synliga och sökbara på internet. Om du kryssar i **NEJ**, kommer endast metadata och sammanfattning bli synliga och sökbara. Fulltexten kommer dock i samband med att dokumentet laddas upp arkiveras digitalt.

Om ni är fler än en person som skrivit arbetet så gäller krysset för alla författare, ni behöver alltså vara överens. Läs om SLU:s publiceringsavtal här: <https://www.slu.se/site/bibliotek/publicera-och-analysera/registrera-och-publicera/avtal-for-publicering/>.

☒ JA, jag/vi ger härmed min/vår tillåtelse till att föreliggande arbete publiceras enligt SLU:s avtal om överlåtelse av rätt att publicera verk.

☐ NEJ, jag/vi ger inte min/vår tillåtelse att publicera fulltexten av föreliggande arbete. Arbetet laddas dock upp för arkivering och metadata och sammanfattning blir synliga och sökbara.

Sammanfattning

Idealet om den stereotypiska lantbrukaren är djupt rotad i samhället vilket leder till att rollfördelningarna i lantbruksbranschen kan vara svåra att bryta (Elvin-Nowak & Thomsson, 2006). Detta bidrar till att kvinnan tvingas konkurrera med de föreställningar som finns om lantbrukets rollfördelning och behöver ta sig an en manlig roll för att tas på allvar som lantbrukare. På ett diversifierat lantbruk kan dessa roller bli tydligare eftersom det finns fler verksamhetsgrenar och fler roller att fylla. Detta kan leda till att mannen tar sig an de typiska uppgifterna för en lantbrukare medan kvinnan ansvarar för de andra verksamhetsgrenarna. Uppdelningen bidrar till, enligt teori och empiri som undersökts i studien, att kvinnan inte ses som en lantbrukare varken från omgivningen eller enligt sig själv.

Syftet med studien är att undersöka hur genus görs på diversifierade lantbruk. Våra två forskningsfrågor är: hur påverkar genusnormer arbetsuppgifterna på de studerade diversifierade lantbruken? Hur görs genus för att uppnå jämställdhet på de studerade diversifierade lantbruken? För att svara på frågorna har en kvalitativ metod använts och semistrukturerade intervjuer har genomförts på två diversifierade lantbruk. Vid diskussion kring frågeställningarna drar författarna av studien slutsatsen att könsmaktsordningen kan bidra till att kvinnan behöver ta på sig en manlig roll när hon går utanför den stereotypiska arbetsuppdelningen för att bli tagen på allvar som lantbrukare. Vilket i sin tur kan leda till att arbetsuppgifterna blir uppdelade utifrån genusnormer och ökar samhällets syn på hur en kvinnlig lantbrukare ska vara. I och med att genus görs i lantbruksbranschen skapas normer och strukturer som kvinnliga lantbrukare måste arbeta mot.

Nyckelord: Genus, Normer, Diversifierade lantbruk, Manlig jargong, stereotypiska roller

Abstract

The ideal of the stereotypical farmer is deeply rooted in society, which leads to the role divisions in the agricultural industry are being difficult to change. This means that women are being forced to compete with the role division in agriculture and having to take on a male role in order to be taken seriously as a farmer. On a diversified farm, these roles can become more divided as there are more business lines to work in on the farm. This leads to the man taking on the typical tasks of a farmer while the woman is responsible for the other branches of activity. A diversified farm is a farm that focuses on more branches of activity than those belonging to the typical farms in order to increase the profitability of the business and reduce risks. According to theory and empirical evidence examined in the study shows that the woman is not seen as a farmer either from the environment or according to herself.

The purpose of the study is to investigate how doing gender is done on diversified farms. Our two research questions are: how do gender norms affect work tasks on diversified farms? How doing gender can achieve equality on diversified farms? To answer the questions, a qualitative method has been used and semi-structured interviews have been conducted on two diversified farms. When discussing the issues, the authors of the study conclude that the gender system can contribute to the woman having to take on a male role when she goes outside the stereotypical division of labor in order to be taken seriously as a farmer. Which can lead to the tasks being divided and it increases society's view of what a female farmer should be like.

Keywords: diversified, farming, stereotypical roles, doing gender, norms

Innehållsförteckning

1. Inledning	9
1.1. Bakgrund	9
1.2. Empiriskt problem	10
1.3. Teoretiskt problem	11
1.4. Syfte och frågeställningar	11
1.5. Rapportstruktur	11
2. Teorier	13
2.1. Genus	13
2.2. Diversifiering	14
2.3. Teoretisk syntes	15
3. Metod	16
3.1. Kvalitativ metod	16
3.2. Litteraturgenomgång	16
3.3. Urval	17
3.3.1. Beskrivning av lantbruk A	18
3.3.2. Beskrivning av lantbruk B	18
3.4. Datainsamling	18
3.5. Dataanalys	19
4. Empirisk analys	21
4.1. Arbetsfördelningen på lantbruken	21
4.2. Diversifierade arbetsuppgifter	22
4.3. Lantbruksidentiteten	23
4.4. Lantbruksbranschens jargong	24
5. Diskussion	26
5.1. Hur påverkar genusnormer arbetsuppgifterna på de studerade diversifierade lantbruken?	26
5.2. Hur görs genus för att uppnå jämställdhet på de studerade diversifierade lantbruken?	27

6. Slutsats.....	29
------------------	----

1. Inledning

Kapitlet inleds med en bakgrund som presenterar det valda ämnet. Vidare går kapitlet igenom de empiriska- och teoretiska problemen som leder fram till syftet och frågeställningarna. Kapitlet avslutas med en rapportstruktur som lägger fram strukturen och alla delar i uppsatsen.

1.1. Bakgrund

I Sverige fanns det 12 433 lantbruksföretagare år 2018 som arbetade heltid inom lantbruk (Landlantbruk, 2018). Lantbrukare är en yrkesgrupp som historiskt dominerats av män (SCB, 2019), vilket leder till att kvinnliga lantbrukare hamnar i skuggan av de manliga lantbrukarna. Olika delar inom lantbruksbranschen har olika kodningar och domineras av respektive kön. Inom lantbruksbranschen ses hästverksamhet som en kvinnlig kodning medan allt annat inom lantbruk ses som en manlig kodning (Andersson & Radovic, 2011). Inom lantbrukssektorn är det förekommande att bedriva familjeföretag trots det syns inte kvinnorna i familjeföretagen i lika stor utsträckning som männen på lantbruken. Kvinnliga lantbrukare kopplas därför ofta ihop med begreppet ”Bondmora” (Brandth, 1995). Begreppet härstammar från äldre strukturer inom lantbruket där ”bondmora” betyder hustru till den manliga lantbrukaren, där kvinnorna stod för hushållsarbete medan männen arbetade med de fysiska uppgifterna.

Att manliga lantbrukare har fått en betydande del av uppmärksamheten beror delvis på normerna kring arbetsfördelning och delvis på vilket typ av lantbruk som bedrivs. Mannens roll på lantbruket utgörs av stereotypa lantbruksuppgifter som exempelvis traktorkörandet (Stratigaki, 1988). Att traktorkörandet har kodats som maskulint beror på begreppet ”att göra genus”. Göra genus handlar om människors uppfattning om vad som anses vara kvinnligt respektive manligt (West & Zimmerman, 1987). Genusnormerna som finns i samhället är uppbyggda av att göra genus och könsmaktssystemet. Könsmaktssystemet är uppbyggt av genusnormer som bygger på hur människor i samhället gör genus. Könsmaktssystemet har inte enbart byggt stereotypiska manliga respektive kvinnliga roller inom familjen utan även kategoriserat jobb utifrån manligt respektive kvinnligt beteende (Elvin & Nowak & Thomsson, 2006). Genusnormer har skapat arketyper av manligt och

kvinnligt. Enligt samhällets normer om genus uppfattas kvinnan som svag och omhändertagande medan mannen uppfattas som en stark och handlingskraftig person vilket även beskriver en typisk lantbrukare (Attila & Silvia, 2004). Mannens egenskaper passar därav samman med den stereotypiska lantbrukaren, därför har kvinnans fokus inom lantbruket kommit i skuggan av mannens.

Genus görs på lantbruk genom att efterleva de genusnormer som finns i samhället. Enligt genusnormerna, som är en stor del av begreppet "göra genus", är kvinnans huvudroll på lantbruk att sköta om familjen och hemmet (LRF, 2009). Kombinationen mellan familjeliv och karriär kan vara svår att efterfölja, vilket leder till att kvinnliga lantbrukare får fokusera på att antingen leva upp till mammarollen eller satsa på sin karriär (Brandth, 1995).

Kvinnan kan genom ett diversifierat lantbruk bli mer engagerad på lantbruket när hon får möjlighet att ansvara för en egen verksamhetsgren. Diversifiering är ett begrepp som innefattar att lantbrukaren kombinerar olika typer av verksamhetsgrenar (Alsos et al., 2003) för att utnyttja resurser som inte används exempelvis en gårdsbutik (Cassel & Pettersson, 2015). Verksamhetsgrenar innebär olika grenar på lantbruket, exempelvis djurhållning, försäljning och odling av spannmål. McElwee (2004) menar att diversifiering används som en strategi för att lantbruket skall överleva och bli mer lönsamt än tidigare.

Genom ett diversifierat lantbruk får hela lantbruksfamiljen ett större engagemang på lantbruket (Fitz-Koch & Nordqvist, 2017). Fitz-Koch & Nordqvist (2017) menar att om kvinnan får förvalta en egen verksamhetsgren på lantbruket upplever kvinnan ett engagemang och en anknytning till sin identitet som lantbrukare. Brandth (1995) menar att verksamhetsgrenar som exempelvis en gårdsbutik oftare drivs av kvinnor eftersom det krävs social kontakt och inte fysiskt arbete. Cassel & Pettersson (2015) menar att turism är en vanlig diversifiering inom lantbruket eftersom turism är en bra marknadsföringsstrategi för ett lantbruk. Den lyfter fram lokala matupplevelser, gårdsturism och landsbygdsidyllen.

Vid implementering av strategin diversifiering är det inte självklart att ett lantbruk blir jämställt. Eftersom femininitet är underordnat till maskulinitet enligt könsmaktssystemet kan underordningen leda till att kvinnan hamnar i skuggan av mannen.

1.2. Empiriskt problem

Arbetsrollerna på ett diversifierat lantbruk kan bli ojämställda om mannens verksamhetsgren får mer fokus trots att kvinnans verksamhetsgren går minst lika bra ekonomiskt som mannens (Valencia, 2011). Ojämställdheten kan bero på att män är överordnad kvinnor enligt könsmaktssystemet som existerar i samhället (Elvin-Nowak & Thomsson, 2006). Enligt normen är mannen fysiskt starkare än

kvinnan vilket leder till att utförandet av det traditionella lantbruksarbetet utförs av mannen medan kvinnan tar hand om det icke traditionella arbetet på lantbruket.

Om inte trenden, att mannen ska arbeta med stereotypiska lantbruksuppgifter, bryts bidrar det till att könsmaktssystemet rotas djupare in i samhällets strukturer. I sin tur kan det leda till att kvinnor tvingas konkurrera med föreställningarna om hur lantbrukets rollfördelning ska vara för att tas på allvar (Elvin-Nowak & Thomsson, 2006). Kvinnor och män måste bryta det maskulina idealet inom lantbruket för att bryta trenden att kvinnor lever i skuggan av männen. Idealet om den stereotypiska lantbrukaren är komplicerad att bryta på grund av den djupa förankringen i samhället (Stratigaki, 1988).

1.3. Teoretiskt problem

Litteratur som berör genusperspektivet och som är kopplat till att göra genus på landsbygden är bristande inom temat som berör kvinnors motstånd i karriärlivet (LRF, 2009). Detsamma gäller litteratur om diversifiering på lantbruk som främst behandlar kopplingen mellan turism och diversifiering (Illberti, 1991). Enligt Newton et al., (2014) är det främst kvinnliga entreprenörer som utvecklar nya verksamheter på landsbygden, trots det har kvinnor på landsbygden länge setts som osynliga i både praktiken och forskningsresultaten. Därför skulle studier som kombinerar “att göra genus” och “diversifiering” kunna bidra till ytterligare forskning kring genusperspektiv på lantbruk.

1.4. Syfte och frågeställningar

Syftet med studien är att undersöka hur genus görs på diversifierade lantbruk. Forskningsfrågorna som valts är:

1. Hur påverkar genusnormer arbetsuppgifterna på de studerade diversifierade lantbruken?
2. Hur görs genus för att uppnå jämställdhet på de studerade diversifierade lantbruken?

1.5. Rapportstruktur

Första kapitlet i uppsatsen inleds med bakgrunden som beskriver det valda ämnet. Efter bakgrunden presenterar författarna de empiriska- och teoretiska problemen följt av syftet med studien samt de två forskningsfrågor som genomsyrar uppsatsen. Andra kapitlet beskriver teorierna, Genus och diversifiering följt av en teoretisk syntes. Tredje kapitlet beskriver studiens metod samt kvalitetskriterier,

litteraturgenomgång, urval, datainsamling, dataanalys. I fjärde kapitlet analyserar författarna av studien den insamlade empirin i förhållande till de valda teorierna. Utifrån analysen skriver författarna en diskussion kring studiens två frågeställningar som utgör det femte kapitlet. Slutligen avslutas studiens sjätte kapitel med en slutsats

2. Teorier

I detta kapitel kommer studiens två teorier, Genus och diversifiering, att presenteras, vidare i kapitlet presenteras den teoretiska syntesen.

2.1. Genus

Inom vetenskapen talas det om “att göra genus” vilket betyder att manligt och kvinnligt skapas i olika sociala sammanhang (West & Zimmerman, 1987). Uppfattningen om vad manligt och kvinnligt är, skapas i samband med föreställningar om etnicitet, sexualitet och ålder. Genus bedöms utifrån socialt accepterade uppfattningar om kön. Uppkomsten av begreppet “göra genus” är en följd av människors sociala interaktioner med varandra. Sociala uppfattningarna har byggt normer för vad som anses vara manligt respektive kvinnligt (West & Zimmerman, 1987). Skillnaden mellan genus och kön är komplext. Genus är en social praxis, inte ett biologiskt attribut (Attila & Silvia, 2004). Alltså handlar genus om vad samhället anser är feminint respektive maskulint kodat. Medan kön är det människor föds med, oftast baserat på en persons könsorgan oavsett individens könsidentifiering (Attila & Silvia, 2004). Det finns ett komplext samband mellan genus och kön där kön historiskt handlar om könsförhållanden. Diskussionen kring könsförhållanden handlar om arketyper av manligt och kvinnligt som innefattar att göra genus. Genom att samhället gör undermedvetna uppdelningar kring manligt och kvinnligt skapas könsmaktssystemet som bidrar till ett ojämnt samhälle. Enligt Attila & Silvia (2004) ser könsmaktssystemet kvinnan som likgiltig och omhändertagande, medan mannen ses som en stark och handlingskraftig person som har en hög status i samband med makt och pengar.

När genus görs i samhället blir klyftan mellan feminint och maskulint större, kvinnor och män väljer olika yrken vilket bidrar till en uppdelning i både lön och normer (Zimmerman & West, 1987). Att göra genus har lett till att samhället skapar normer kring vad som anses vara kvinnliga respektive manliga arbeten, färger, leksaker samt egenskaper.

Könsmaktssystemet rangordnar människorna i samhället och utgår från två pelare, “skillnad och segregering” och “hierarki” (Brandth, 1995). Skillnad och segregering handlar om att samhället skiljer på män och kvinnor samt vad som

anses vara manligt respektive kvinnligt (Elvia- Nowak & Thomsson, 2006). Brandth (1995) anser även att samhället skiljer på maskulinitet och femininitet där maskulinitet ses som motsatsen till femininitet. Den andra pelaren inom könsmaktssystemet, hierarki, handlar om rangordning (Brandth, 1995). Strukturerna i samhället agerar inte efter ett jämställt samhälle, kvinnor ska enligt strukturen underordna sig medan männen ska vara högst i rang. Hierarkin i könsmaktssystemet är uppbyggt genom att kvinnor ses som "det andra könet" (Elvia- Nowak & Thomsson, 2006).

Denna hierarki finns tydlig inom hegemonisk maskulinitet och betonad femininitet som är de två högst rankade typerna av maskulinitet respektive femininitet. Hegemonisk maskulinitet är en process där män åstadkommer en strävan efter att efterlikna det maskulina idealet som förstärker könssmaktssystemet, att män är överordnade till kvinnor. Betonad femininitet handlar om att kvinnor ska efterfölja mannen. Genusnormen utgår från betonad femininitet som innefattar att kvinnor ska stödja hegemonisk maskulinitet samt att kvinnor ska anpassa sig efter den strukturella underordningen (Connell, 1987). När genus görs i samhället via rangordning och segregering av maskulinitet och femininitet blir klyftan mellan dem större vilket bidrar till ett ojämställt samhälle.

2.2. Diversifiering

Begreppet diversifiering har inom lantbruksbranschen inte fått en tydlig identifiering eller konceptualiserats vilket leder till svårigheter vid jämförelse av data (Ilbery, 1991). Hansson (2010) menar att diversifiering är ett medel för att minska riskerna i företaget genom att expandera antalet verksamhetsgrenar som innefattar någon typ av djurhållning på lantbruket. Andra forskare antyder att diversifiering handlar om entreprenörskaps kreativitet och antyder att begreppet bör begränsas till aktiviteter utanför den primära produktionen av livsmedel (Hansson et al., 2010).

Faktorer som påverkar om lantbruket väljer att implementera strategin diversifiering beror på inre och yttre faktorer som exempelvis ekonomin eller väder (Boadu, 2013). Implementering av diversifiering i verksamheten genomförs för att minska risken för lägre lönsamhet och oväntade händelser som till exempel extremväder. Enligt Barberi och Mahoney (2009) implementeras diversifiering som en strategi för att komma ifrån ett ohållbart problem. Implementeringen av diversifiering grundar sig inom tre olika motiv, ekonomiska, sociala och externa faktorerna (Ilbery, 1991).

Enligt Hansson et al., (2010) finns det två typer av diversifiering, konventionella och icke konventionella. Vid implementering av konventionell diversifiering innefattas allt som tillhör det traditionella lantbruket, exempelvis odling av icke traditionella grödor eller utökning av djurslag som ej funnits tidigare på lantbruket.

Vid implementering av icke konventionell diversifiering på ett lantbruk innefattas aktiviteter som utgår från lantbruket och riktas mot samhället, exempelvis gårdsbutik, turism, uthyrning av lokaler (Hansson et al., 2010).

På ett diversifierat lantbruk finns det verksamhetsgrenar som går utanför de typiska lantbrukssysslorna. Vid ett diversifierat lantbruk är bredden på uppgifterna oftast större. Implementering av diversifiering på ett lantbruk kan ge hela lantbruksfamiljen ett större engagemang på lantbruket (Fitz-Koch & Nordqvist, 2017). Fitz-Koch & Nordqvist (2017) menar att om kvinnan får förvalta en egen verksamhetsgren på lantbruket upplever kvinnan ett större engagemang och en anknytning till sin identitet som lantbrukare. Brandth (1995) menar att 12 verksamhetsgrenar som kräver social kontakt och inte fysiskt arbete oftare drivs av kvinnor.

2.3. Teoretisk syntes

Inom lantbruket skiljs kvinnor från män tydligt, det finns en hierarki som underordnar kvinnorna (Brandth, 1995). Även inom diversifierade lantbruk skiljs kvinnan från mannen. De verksamhetsgrenar som enligt normer är maskulint kodade är ofta lönsammare och mer produktiva. Enligt Brandth (1995) arbetar majoriteten av manliga lantbrukare med det fysiska arbetet på lantbruket och hamnar högre upp i hierarkin. Vilket bidrar till att mannen får en högre status i samband med makt och pengar. Maskulinitet värderas högre än femininitet i könsmaktssystemet vilket speglar lantbruksbranschen genom hur omgivningen ser på kvinnliga lantbrukare. Genom att genus görs tydligt i lantbruksbranschen skapas ojämställda arbetsförhållanden där kvinnliga lantbrukare inte får samma plats som manliga lantbrukare. När en kvinna väljer att arbeta inom ett mansdominerat yrke kan kvinnan behöva leva upp till vissa förväntningar som ställs på henne från omgivningen (West & Zimmerman, 1987). Kvinnliga lantbrukare kämpar både med att inte ses som det andra könet på lantbruken, eftersom idealet är en maskulin lantbrukare, och genusnormerna som antyder att kvinnliga lantbrukare inte bör genomföra det typiska lantbruks uppgifterna.

3. Metod

Under detta kapitel kommer studiens metod och kvalitetskriterier presenteras följt av litteraturgenomgång. Sedan presenteras studiens genomförande i form av urval, datainsamling och dataanalys.

3.1. Kvalitativ metod

Studien är konstruerad genom en kvalitativ process som innehåller en induktiv metod. Den kvalitativa metoden lägger tonvikt på insamling av data och analys (Bryman & Bell, 2017). Den induktiva metoden är en central del inom den kvalitativa processen. Induktiv metod innebär att insamling av data genererar teori (Bryman & Bell, 2017). Den induktiva metodens synsätt är grunden för den kvalitativa processen, som handlar om att skapa förståelse för den sociala verkligheten. Den kvalitativa processen valdes eftersom studiens undersökningsområde lämpar sig till denna typ av process där fokus är på den sociala verkligheten för lantbrukare.

För att bedöma om den kvalitativa processen genomförts på ett trovärdigt sätt finns två kvalitetskriterier att utgå ifrån, trovärdighet och äkthet (Bryman & Bell, 2017). För att studien ska uppnå hög trovärdighet krävs det att vi har genomfört intervjuer där ett pålitligt svar uppnåtts samt att vi genomfört en pålitlig tolkning av informanternas svar (Bryman & Bell, 2013). Ett underbegrepp inom trovärdighet är konfirmering, vilket är en synonym till objektivitet. Vi har varit noga med att stänga ute våra egna värderingar om ämnet och ha ett objektiva synsätt under intervjuerna. Äkthet handlar om att påvisa en korrekt bild av verkligheten (Bryman & Bell, 2013). För att förstärka äktheten i uppsatsen har vi använt ett reflexivt förhållningssätt vid tolkning av empirisk analys.

3.2. Litteraturgenomgång

Under studiens gång har en tematisk litteraturgenomgång gjorts. En tematisk litteraturgenomgång sker genom en översiktlig studie av relevant litteratur inom ämnet uttaget av författarna av studien. Bryman & Bell (2017) menar att

studerandet av relevant litteratur ger inblick och kunskap om ämnet och en överblick för tidigare studier inom ämnet.

För att säkerställa vetenskaplig kvalitet i uppsatsen har vi främst valt vetenskapliga artiklar framtagna av forskare och som blivit granskade och godkända innan publikation. Artiklarna som användes i studien kopplar samman empirisk data med studiens teori. Insamling av data har gjorts genom läroböcker och artiklar från databaserna Google Scholar och Web of Science. Vi har även använt oss av Sveriges Lantbruksuniversitets söktjänst Primo. Nyckelorden som använts under sökningarna var bland annat "countryside", "agricultural", "diversification", "woman" och "doing gender". Artiklarna lästes igenom noggrant om vi ansåg att de bidrog till uppsatsen.

3.3. Urval

Urvalsmetoden som används i studien är icke-sannolikhetsbaserade urval vilket betyder att inte alla representativa lantbruk hade samma möjlighet att bli utvalda till studien (Bryman & Bell, 2017). Vi har avgränsat oss till att genomföra intervjuer med två diversifierade lantbruk för att undersöka hur diversifiering påverkar arbetsroller utifrån ett genusperspektiv. Avgränsningen gjordes genom att ställa upp kriterier som lantbruksföretagen behövde uppfylla. Kriterierna var att lantbruken skulle vara diversifierade och drivas av en man och en kvinna. Vi har avgränsat studien till att endast undersöka förhållandet mellan en man och en kvinna eftersom det är den vanligaste uppsättningen i lantbruksbranschen. Kriterierna valdes för att undersöka hur arbetsfördelningen ser ut på lantbruken mellan en man och en kvinna. Diversifiering valdes för att undersöka om genus påverkar rollfördelning på lantbruken. Fokuset i studien ligger på hur samhällets normer påverkar genus och hur genus speglas på lantbruket.

Utifrån kriterierna sökte vi efter lantbruksföretag i det valda området, Uppland. Flertal lantbruk valdes ut och fick sedan en förfrågan om deltagande i studien. På grund av vårbruket och pandemin ökade bortfallet, lantbruksföretagen tackade nej till deltagande i studien eftersom all arbetskraft behövdes på lantbruken. För att intressera personerna i urvalet att delta i studien ringde vi till lantbruksföretagen från urvalet. Två lantbruk från urvalet var intresserade att vara med i studien. Lantbruken och informanterna som valdes ut är anonyma i studien (Bryman & Bell, 2017). Anonymitet är viktigt för att omgivningen inte ska kunna identifiera lantbrukarna och vända kritik mot dem därför fick informanterna en samtyckesblankett att skriva under (se bilaga 1). Lantbrukarna som arbetade på lantbruk A namngavs till Anders och Anna, de som arbetade på lantbruk B namngavs till Bengt och Berit.

På grund av att endast två fallgårdar har studerats leder det till sämre tillförlitlighet och överförbarhet (Bryman & Bell, 2017). Tillförlitlighet och

överförbarhet handlar om hur trovärdiga resultatet i studien är samt hur resultatet kan implementeras i andra sammanhang. För att öka trovärdigheten i studien har vi varit noggranna med att stänga ute våra egna värderingar för att säkerställa objektiviteten (Bryman & Bell, 2017).

3.3.1. Beskrivning av lantbruk A

Lantbruket är beläget i Uppland med inriktning på lammproduktion, nötkött, spannmålsodling, uthyrning av hus, grönsaksodling och en gårdsbutik. Lantbruket köptes gemensamt år 2010 och drivs genom eget bolag som ägs av Anders. Lantbruket är diversifierat på ett icke konventionellt sätt eftersom lantbruket bedriver verksamheter som går utanför ramen för typiska lantbruksuppgifter och riktar sig till samhället. Anna har arbetat utanför lantbruksbranschen i 15 år som kognitionsvetare. Sedan ett år tillbaka arbetar Anna heltid på lantbruket med grönsaksodling och gårdsbutiken. Anders har en bakgrund inom läraryrket samt utbildning inom agronomekonom och husdjursagronom.

3.3.2. Beskrivning av lantbruk B

Lantbruket är beläget i uppland och är ett generationslantbruk från Bengts familj, där Bengt är fjärde generationen på lantbruket. De verksamhetsgrenar som bedrivs på lantbruket är hästverksamhet, fårproduktion, uthyrning av uppställningsplatser till husvagnar och transporter, kursverksamhet och växtodling. Lantbruket har en icke konventionell diversifiering där Bengt har hand om växtodling, fårproduktionen och ekonomin. Allt praktiskt arbete utförs även av Bengt. Berit har hand om hästverksamheten och det administrativa arbetet på lantbruket.

3.4. Datainsamling

Insamling av empiriskt material genomfördes på ett kvalitativt sätt med semistrukturerade intervjuer. Semistrukturerade intervjuer valdes eftersom vi önskade att få öppna svar från informanterna (Torst, 2017). Vid genomförandet av semistrukturerade intervjuer tillhandahålls ett frågeschema, där frågorna inte ställdes i samma följd på samtliga intervjuer. Denna intervjumetod gav oss möjligheten att ställa följdfrågor till informanterna. Svaren som erhöles från informanterna besitter en högre trovärdighet genom att frågorna var öppna (Torst, 2017). Trovärdigheten ökar vid öppna frågor eftersom intervjupersonerna inte kan leda informanterna till specifika svar. Svårigheten är att få informanternas svar att hålla sig inom ämnet när frågorna är öppna. Vid intervjuerna uppkom inte svårigheten eftersom informanterna var noga med att fråga om deras svar var relevanta till frågan.

Vi genomförde tre intervjuer på varje lantbruk för att framställa mer empiriskt material från olika perspektiv. Först genomfördes en gemensam intervju med både mannen och kvinnan för att utvinna generella svar kring lantbruket och arbetsfördelningen. Den gemensamma intervjun innehöll 13 frågor (se Bilaga 2) och paren intervjuades i 30 minuter. Efter den generella intervjun intervjuades kvinnan och mannen enskilt, där frågeschemat också innehöll 13 frågor (se bilaga 1). Under de enskilda intervjuerna var frågorna mer omfattande för att skapa 16 djupare förståelse kring genus, normer och arbetsfördelning på lantbruken. De enskilda intervjuerna tog mellan 30 – 40 min vardera och genomfördes via zoom i informanternas hemmamiljö. Vi valde att intervjua mannen och kvinnan enskilt för att undvika att informanternas svar påverkas av partners närvaro.

Intervjuerna genomfördes på följande sätt, Alva Rohdin ledde samtliga intervjuer medan Mirjam Ahlström antecknade till samtliga intervjuer. Innan intervjun startades fick informanterna ta ställning till om det gav sitt medgivande till ljudinspelning. Genom att intervjun spelades in har studiens författare möjlighet att lyssna upprepande gånger för att minska risken till tolkningsfel och säkerställa objektiviteten (Bryman & Bell, 2017).

När en studie publiceras offentligt är det av största vikt att relationen mellan intervjuare och intervjuperson är god, för att skapa en avslappnad miljö för informanterna av studien (Brinkmann & Kvale, 2009). Under studiens gång har författarna av studien lagt stor vikt vid att formulera intervjufrågor som visar respekt mot informanterna. Ett steg i intervjuprocessen är planering (Brinkmann & Kvale, 2009) och i den här studien har vi gett informanterna möjlighet att ge sitt samtycke till intervjuerna genom en samtyckesblankett (se bilaga 3) som skickades till informanterna innan intervjuerna för att säkerställa konfidentialiteten. Informanten fick information om att de närsomhelst kan avbryta intervjun och dra sig ur.

3.5. Dataanalys

För att analysera empirin använde vi en tematisk metod. Enligt Bryman och Bell (2017) handlar tematisk metod om att analysera empirin i teman genom kodning. Dataanalysen genomfördes i fyra olika steg, transkribering, bakgrundskodning, induktiv kodning och deduktiv kodning (Aspers, 2011).

Första steget i dataanalysen var att transkribera de inspelade intervjuerna till text för att underlätta inför kodningen samt undvika tolkningsfel. Kodningen framställdes via rad för rad kodning vilket innebär att varje rad av intervjun kodades för att finna relevanta nyckelord från samtliga intervjufrågor. Sedan gjordes en bakgrundskodning som består av information om intervjupersonernas tidigare karriärliv samt utbildning (Aspers, 2011). Till följd av bakgrundskodningen kunde slutsatser dras att tidigare karriärsfarenheter speglar personlighet samt rollen på

lantbruket. Exempelvis har Berits tidigare arbete inom Lantbrukarnas riksförbund lett till att hennes roll på lantbruket omfattar kundbemötande. Anders har tidigare arbetat inom skola och är utbildad till agronom, detta speglar hans roll på lantbruket och personlighetsdrag. Karaktärsdragen visar en tydlig koppling från tidigare karriärer och detta förstärks ytterligare vid kodningen av de enskilda intervjuerna.

En induktiv kodning användes för att ta fram relevanta kodord som exempelvis personlighet, rollfördelning och normer. Dessa kodord bearbetades sedan och kopplades samman med teoretiska begrepp via deduktiv kodning (Aspers, 2011) exempelvis genusroller, stereotypiska arbetsuppgifter och normer. Utifrån den deduktiva kodningen bearbetade författarna av studien fram fyra olika teman som speglar de relevanta kodorden. De fyra teman som valdes var arbetsfördelningen på lantbruken, diversifierade arbetsuppgifter, lantbruksidentiteten och lantbruksbranschens jargong (Se Bilaga 3).

4. Empirisk analys

Nedan kommer en analys kring insamlad empiri i förhållande till teorin utifrån uppsatsens fyra teman, arbetsfördelningen på lantbruken, diversifierade arbetsuppgifter, lantbruksidentiteten och lantbruksbranschens jargong.

4.1. Arbetsfördelningen på lantbruken

Arbetsfördelningen på de diversifierade lantbruken påverkas undermedvetet av genusroller (Elvin-Nowak & Thomsson, 2006). Den gamla strukturen inom lantbruken lever kvar, det vill säga att mannen ansvarar för fysiskt arbete samt arbetet med maskiner. Könsmaktsordningen är svår att ändra på eftersom samhällets normer om genusförhållande är starka (Elvin-Nowak & Thomsson, 2006). I empirin framkom att en jämställd rollfördelning både på lantbruket och i hemmet vill uppnås av lantbruken. Ambitionen om en jämställd relation kan dock vara svår att uppnå när bortförklaringar blir en lättare utväg för att kunna bibehålla den normativa strukturen på lantbruken (Elvin-Nowak & Thomasson, 2006). Bortförklaringar i lantbruken förstärker den ojämställdhet som vill undvikas vilket speglas i empirin. Anders menar att Anna inte kommer behärska uppgifterna på lantbruket eftersom de är för tunga. Bortförklaringarna för att bibehålla nuvarande roller och arbetsfördelning ligger till grund till varför det fortfarande är svårt att förändra uppdelningen bland kvinnor och män på lantbruk (Elvin-Nowak & Thomasson, 2006).

Även om hon kan köra traktorn kommer jag ändå inte kunna laga mat eftersom hon är för svag för att rulla ut balen sista biten. - Anders

Det manliga könet kopplas ofta ihop med fysisk styrka, vilket resulterar i att fysisk styrka ses som en manlig kvalitet (Brandth, 1995). Samhällets normer ser kvinnan som svag i förhållande till mannen. Kvinnans svaghet kan antas utan att hon fått motbevisa det. Kvarlevande normer och strukturer påverkar kvinnans roll på lantbruken. Kvinnans roll blir att sköta om hemmet och familjen eftersom inte fysisk styrka krävs (Brandth, 1995). Genom dessa kvarlevande normer och strukturer uppfattas kvinnan som en "bondmora" i stället för en lantbrukare (Brandth, 1995). Anders menar att uppfattningen om att kvinnor är "bondmoror"

lever djupast kvar hos äldre generationer. Förr behövde manliga lantbrukare arbeta med de arbete på lantbruken som kopplades till maskulinitet och maskulinitet värderas högre än femininet vilket påverkar normerna. Genusnormerna förstärks genom empirin där Anna förklarar att äldre män som besöker lantbruket alltid efterfrågar Anders vid frågor gällande lantbruket. Berit upplevde en svårighet i generationsbytet på lantbruket när den äldre generationen levde kvar i den gamla strukturen att kvinnan ska vara "bondmorän".

4.2. Diversifierade arbetsuppgifter

De diversifierade lantbruken som undersöks i studien är icke konventionella vilket innefattar aktiviteter som utgår från lantbruket och riktas mot samhället, exempelvis gårdsbutik, försäljning av lammlådor, uthyrning av lokaler (Hansson et al., 2010). I de båda diversifierade lantbruken som undersöks har kvinnorna hand om de verksamhetsgrenar som har en koppling till intressenter utifrån och den sociala interaktionen med kunder på respektive diversifierade lantbruk. Männen i empirin arbetar främst med att köra traktor, sköta djurhållningen och bokföringen. På grund av diversifieringen i de båda lantbruken är ansvaren för de olika verksamhetsgrenarna tydligt uppdelade vilket gör att kvinnorna kan känna sig mer delaktiga på lantbruket (Fitz-Koch & Nordqvist, 2017). Skillnaderna mellan lantbruken i empirin är, att på lantbruk A arbetar Anna främst med de diversifierade verksamhetsgrenarna medan på lantbruk B är uppdelningen i de diversifierade verksamhetsgrenarna jämnt uppdelade mellan Berit och Bengt. En orsak till denna skillnad i uppdelningen skulle kunna vara att huvudverksamheten på lantbruk B har en mer social interaktion med intressenterna.

Berit uppfattar inte fysisk styrka som en påverkande faktor kring arbetsfördelningen. Arbetsfördelningen enligt Berit bör ske efter intressen i stället för fysisk styrka. Fitz-Koch & Nordqvist (2017) menar att om kvinnan får möjlighet att ansvara för en egen verksamhetsgren på lantbruket kan det leda till att kvinnan upplever ett större engagemang på lantbruket och en anknytning till sin identitet som lantbrukare. Brandth (1995) menar att verksamhetsgrenar som kräver social kontakt och inte fysiskt arbete oftare drivs av kvinnor. På ett icke konventionellt lantbruk kan det vara vanligare med arbeten som kräver social kontakt eftersom verksamhetsgrenarna riktar sig mot samhället (Hansson et al., 2010). Denna inriktning kan bidra till att kvinnor på ett lantbruk som är diversifierat på ett icke konventionellt sätt arbetar mer med social kontakt och desto mindre med fysiska uppgifter. Vid analys av empirin är det ett samband som finns, dock är det inget som kan fastställas eftersom författarna av studien endast undersökt lantbruk som är diversifierade på ett icke konventionellt sätt.

Det är skönt att få ha eget ansvar för gårdsbutiken för då känner jag mig mer involverad på lantbruket- Anna

När lantbruk A öppnade gårdsbutiken valde Anna att avsluta sin karriär som kognitionsvetare och började jobba heltid på lantbruket. Analysen som dras av denna förändring är att den diversifierade verksamhetsgrenen gjorde att Anna blev mer engagerad på lantbruket. Lantbruk B har en jämnare uppdelning mellan de olika verksamhetsgrenarna vilket gjorde att diversifieringen inte påverkade dem på samma sätt som på lantbruk A.

4.3. Lantbruksidentiteten

Att vara lantbrukare ses som ett maskulint yrke på grund av "göra genus" som kopplar samman fysisk styrka och män (Brandh, 1995). De kvinnliga lantbrukarna i empirin upplever en svårighet att bli accepterade som lantbrukare. Äldre män tilltalar Anna och Berit på ett nedvärderande sätt eftersom de inte uppfyller kriterierna för stereotypiska lantbrukare. West och Zimmermans (1987) teorier, som beskriver att män ser kvinnor som det andra könet, kan kopplas samman med empirin. Att majoriteten av den äldre generationen bortser från kvinnliga lantbrukare kan påverka samhällets normer hos yngre generationer enligt Bengt. Synen på den stereotypiska lantbrukaren upplevs maskulin oavsett kön (Elvin-Nowak & Thomsson, 2006). Anna menar att hon inte uppfattar sig som en lantbrukare vid en beskrivning av lantbrukarens utseende och egenskaper.

Typisk kvinnlig bonde är en bastant och rå person. – Anna

Framhävandet av lantbrukare som maskulint leder till att Anna, trots ett heltidsjobb som lantbrukare, har svårt att identifiera sig med begreppet "bonde". Känslan av att inte uppfylla identiteten som lantbrukare kan kopplas till att Anna inte ansvarar för de största verksamhetsgrenarna utan i stället känner sig som lantbrukarens hustru det vill säga en "bondmora". Anders påverkas även han av normerna vilket förstärker de stereotypiska rollerna på lantbruket. Berit märker av normerna och förväntningarna som finns, trots detta ser hon sig själv som en lantbrukare. En annan aspekt som leder till att synen på lantbrukare framhävs som maskulint är arbetet med tunga maskiner och körandet av traktorer (Brandh, 1995). Traktor och maskin är ord som ofta kopplas ihop med både lantbrukare och män på grund av normerna.

Män som kommer till gården och undrar något frågar alltid efter min man, detta upplevs lite jobbigt då jag ofta kan svara på dessa frågor. - Anna

Samhällets syn på lantbrukare som maskulin kan leda till omedveten könsdiskriminering från omgivningen genom att samtliga lantbrukare placeras i ett manligt fack (West & Zimmerman, 1987). Anna och Berit upplever att många kunder och besökare som kommer till lantbruket frågar efter männen på lantbruket när besökarna vill prata med en lantbrukare. Detta leder till att kvinnornas identitet som lantbrukare inte blir rättvis trots att kvinnorna på de studerade lantbruken har tillräckligt med kunskap.

4.4. Lantbruksbranschens jargong

Den maskulina kodningen av lantbruksbranschen har lett till att en maskulin jargong speglar branschen. Den maskulina jargongen i branschen leder till att Anna och Berit behöver uppträda mer maskulint för att passa in. Genom att de försöker passa in i lantbruksbranschen drivs den maskulina jargongen upp och informanterna upplever att jargongen går till överdrift.

Det finns facebooktrådar där manliga lantbrukare visar upp sina rena och fina traktorer som är pyntade med inredningsdetaljer och kvinnliga lantbrukare tycker det är trams eftersom de anser att skit hör hemma i en traktor och det är omanligt. - Bengt och Berit

Anna och Berit upplever svårigheter att komma in i den maskulina branschen. Kvinnorna måste uppträda maskulint för att passa in samtidigt som de inte får agera för maskulint. Det är inte enbart lantbrukare på lantbruk som domineras av män utan även styrelseledamöterna inom lantbruksbranschen domineras av män enligt Berit. I styrelserna inom lantbruksbranschen finns det en maskulin jargong där Berit måste tänka på hur hon och andra kvinnor uttrycker sig för att uppfattas rätt.

En man från styrelsen i Lantbrukarnas riksförbund klappade mig på rumpan och sa: 'trevligt med lite kvinnligt sällskap' - Berit

Berit berättar att hon upplevde att den maskulina jargongen påverkade hennes arbete inom styrelsen på Lantbrukarnas riksförbund. Männen i styrelsen tog inte Berit på allvar vilket ledde till att hon fick ta sig an en mer manlig roll för att få respekt av de manliga medarbetarna. Vilket i sin tur ledde till att medarbetarna uppfattade Berit som arg. Den manliga dominansen inom styrelsen kan leda till att framgångsrika kvinnor som går utanför den stereotypiska kvinnliga rollen upplevs som ett hot för männen (Elvin-Nowak & Thomsson, 2006).

En manlig kollega i styrelsen sa till mig: "Om tjejerna börjar gå om oss så måste vi hitta på ett sätt att bromsa dem". - Berit

Könsmaktssystemen är strukturerade genom att män är överordnade och kvinnor underordnade (Elvin-Nowak & Thomsson, 2006). Enligt Elvin-Nowak & Thomsson (2006) vill män att kvinnor ska vara beroende av männen. Beroendet av att känna sig viktiga leder till föreställningar hos vissa män att kvinnor inte får lyckas inom sitt karriärliv. Strukturerna i samhället är djupt rotade vilket leder till att kvinnor ser sin strukturella underordning till män som en del av den kvinnliga identiteten (Elvin-Nowak & Thomsson, 2006). Enligt Elvin-Nowak & Thomsson (2006) finns en fruktan för att normerna som säger att, kvinnor är kvinnor och män är män, ska försvinna. Denna fruktan bidrar till att könsmaktssystemet fortfarande existerar i samhället trots att detta system är motsatsen till demokratin som finns i samhället.

5. Diskussion

Nedan kommer en diskussion kring den empiriska analysen utifrån syftet och frågeställningarna. Syftet med studien är att undersöka hur genus görs på diversifierade lantbruk. För att undersöka syftet har två frågor lyfts upp, genusnormers påverkan på arbetsuppgifterna på de studerade diversifierade lantbruken och hur genus görs för att uppnå jämställdhet på de studerade diversifierade lantbruken.

5.1. Hur påverkar genusnormer arbetsuppgifterna på de studerade diversifierade lantbruken?

För att kunna svara på frågeställningen är det viktigt att förstå hur normer och arbetsfördelning hänger ihop. Normer påverkar kvinnan och mannens arbetsfördelning på lantbruket (Brandth, 1995). På ett diversifierat lantbruk finns det verksamhetsgrenar som går utanför de typiska lantbrukssysslorna. Vid ett diversifierat lantbruk är bredden på uppgifterna oftast större vilket ökar kvinnans initiativtagande till att ha hand om en egen verksamhetsgren. Initiativtagandet är positivt eftersom det ökar kvinnans ställning på lantbruket. På lantbruken som undersökts har kvinnorna hand om de verksamhetsgrenar som har en koppling till intresser utifrån och den sociala interaktionen med kunder på ett diversifierat lantbruk medan mannen arbetar mer med den fysiska delen. Anna och Anders på Lantbruk A menar att de gärna ser att Anna jobbar mer med de fysiska uppgifterna på lantbruket eftersom det är något hon vill lära sig. Trots viljan att lära sig finns det bortförklaringar som gör att Anna inte tar sig an de fysiska uppgifterna. Bortförklaringarna kan komma från gamla strukturer eller synen utifrån en kvinnlig lantbrukare. Eftersom Anders inte ser Anna som en lantbrukare kan även detta bidra till bortförklaringarna att hon inte skall arbeta med de typiska lantbruksuppgifterna vilket kan vara en av förklaringarna till varför Anna inte ser sig som en lantbrukare. Båda kvinnorna på lantbruken i empirin ses inte av omgivningen som lantbrukare trots deras stora ansvar på lantbruken. Exemplet som återfinns i empirin är när kunder kommer till lantbruken och efterfrågar mannens kunskap vid besök på lantbruket förstärker denna tes.

De stereotypiska rollerna förstärks när strukturen som bildar könsmaksordningen skapar orättvisor i arbetsfördelningen på lantbruket (Brandth, 1995). Det finns en maktutövning som utspelar sig beroende på om kvinnan tar sin an den stereotypiska rollen på lantbruket eller ej. När kvinnan går utanför den stereotypiska rollen upplever männen sig hotade (Elvin-Nowak & Thomsson, 2006). När kvinnan tar sin an en roll som är utanför normer behöver hon ta på sig en manlig roll för att bli tagen på allvar i sin roll som lantbrukare.

5.2. Hur görs genus för att uppnå jämställdhet på de studerade diversifierade lantbruken?

För att besvara frågeställningen är det viktigt att förstå hur genus och jämställdhet hänger ihop. När genus görs på diversifierade lantbruk blir klyftan mellan kvinnliga och manliga lantbrukare större vilket leder till ojämställdhet inom branschen. I och med att lantbruksbranschen ses som ett maskulint yrke har det påverkat normerna kring uppdelningen av arbetsroller på lantbruket. Förr skulle de manliga lantbrukarna vara maskulina och utföra allt arbete som samhället kopplade ihop med maskulinitet. Synsättet att manliga lantbrukare ska leva upp till det maskulina idealet finns det spår av än idag vilket syns i empirin.

Genom samhällets strukturer och normer gör människor i samhället uppdelningar kring manligt och kvinnligt (att göra genus) för att bekräfta deras uppfattningar om vad som är manligt respektive kvinnligt (Elvin-Nowak & Thomasson, 2006). Genom att lantbruk blir diversifierade får kvinnan en viktig roll på lantbruket i stället för att ses som "bondmoran" (Brandth, 1995). Diversifiering kan bidra till att kvinnliga lantbrukare känner att de uppfyller rollen som lantbrukare lättare. De faktorer som troligen påverkar om kvinnorna i empirin kan identifiera sig som lantbrukare handlar om hur genus görs för att uppnå jämställdhet i lantbruksbranschen. Eftersom studien enbart undersökt två lantbruk saknas empiri för att fastställa detta. Utifrån den empiri som samlats in ser författarna av studien att arbetsfördelning och normer avgör om båda lantbrukarna på lantbruken upplever sig som lantbrukare vilket i sin tur ger samhället en bild av ett jämställt lantbruk. Arbetsfördelningen inom lantbruket spelar en avgörande roll ifall kvinnorna i empirin upplever sig som lantbrukare. Att Berit upplever sig som lantbrukare och inte Anna kan bero på Berits roll på lantbruket. Berit ansvarar för en av huvudverksamhetsgrenarna på lantbruket vilket är hästverksamheten. Hästverksamhet är kvinnligt kodat (Andersson & Radovic, 2011) vilket leder till att omgivningen associerar till en kvinna som lantbrukare. Situationen när omgivningen associerar till en kvinna eller man som lantbrukare görs genus. Genom att normerna som präglar samhället är uppbyggda av genus och hur genus görs är strukturerna i samhället djupt inrotade att kvinnor ska vara kvinnor och män

ska vara män (Elvia- Nowak & Thomsson, 2006) vilket leder till att det är lättare som kvinna att identifiera sig med kvinnligt kodade yrken än maskulint kodade. Normerna om den typiska lantbrukaren avgör även om kvinnliga lantbrukare kan identifiera sig som lantbrukare. Studien saknar dock tillräckligt med empiri för att fastställa att dessa faktorer, hur genus görs och normer, har en avgörande roll.

Ett jämställt lantbruk, där genus inte görs, kräver att parterna på lantbruket ser sig själva som lantbrukare. Jämställdhet har uppnåtts på de empiriska lantbruken i olika grad. Det författarna av studien kan se utifrån tillgänglig empiri är att genus inte görs på lantbruk B genom att inte efterfölja de stereotypiska normer och strukturer utan delar upp arbetet efter intressen vilket leder till att Berit får en tydlig roll på lantbruket. Dock kan författarna av studien se att om verksamhetsgrenarna inte delas upp likvärdigt enligt stereotypiska arbetsuppgifter upplever båda parter inte sig som lantbrukare och denna tes syns tydligare på lantbruk A. Lantbruk A efterföljer till viss del de äldre strukturerna inom lantbruket undermedvetet vilket leder till att lantbruket kan ses som ojämställt utifrån. Genus gör på lantbruk A genom att dela upp arbetet på lantbruket utifrån fysisk styrka samt stereotypiska arbetsuppgifter. Uppdelningen kring arbetsfördelning kan påverka att Anna inte upplever sig som en lantbrukare.

6. Slutsats

Resultaten som framkommit via studien är att genusnormer påverkar arbetsrollerna undermedvetet. Normerna har lett till att kvinnor ofta tar på sig ansvaret för diversifieringen och arbetar närmare hemmet som leder till att kvinnan oftast tar hand om hushållssysslorna. Lantbruksnormerna har påverkat omgivningen genom "att göra genus" som har lett till att lantbrukare ses som manligt och kvinnliga lantbrukare hamnar därför i skuggan av mannen. När genus görs skapas uppdelningar kring femininitet och maskulinitet som skapar klyftor i samhället. Klyftorna mellan femininitet och maskulinitet växer när könsmaktssystemet rangordnar personer i samhället utifrån kön. Genom att genus görs på lantbruk kan inte lantbruksbranschen bli jämställd. Ju fler kvinnor som går emot normen "att män är lantbrukare" desto mindre kommer genus göras på lantbruken. Diversifiering bidrar till att både kvinnan och mannen på lantbruken får en tydlig roll på lantbruket. Dock kan författarna se att om diversifieringen genomförs där en ojämsälld arbetsfördelning tillämpas upplever båda parterna inte sig som lantbrukare. Ett jämställt lantbruk, där genus inte görs, kräver att parterna på lantbruket ser sig själva som lantbrukare. Studien saknar dock tillräckligt med empiri för att kunna fastställa denna diskussion om att göra genus och jämställdhet.

Slutligen belyser studien att nuvarande forskning om diversifiering på lantbruk främst behandlar kopplingen mellan turism och diversifiering. Ytterligare forskning om diversifiering behöver genomföras ur andra synvinklar för att bidra till en större bredd inom ämnet. Styrkan i studien är att den studerar diversifierade lantbruk i relation till genusroller och hur stereotypiska arbetsroller påverkas eftersom detta ämne inte är studerat. Sårbarheten med studien är att den har en låg trovärdighet eftersom endast två lantbruk undersökts.

Referenser

- Ahl, H. 2006. Why Research on Women Entrepreneurs Needs New Directions. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 30(5): 595–621.
- Alsos, G. A., Ljunggren, E. & Pettersen, L. T. (2003). Farm-based entrepreneurs: what triggers the start-up of new business activities? *Journal of Small Business and Enterprise Development*, 10(4): 435- 443.
- Andersson, P. & Radovic, S. (2011) Tuffa män och moderliga kvinnor. Tillgänglig: <https://centrumforidrottsforskning.se/wp-content/uploads/2014/04/Man-kvinnor-hast.pdf> [2021-04-05]
- Arnell-Szurkos, Enikö (2020) Kvinnor avgörande för landsbygden. Tillgänglig: <https://fof.se/tidning/2020/7/artikel/drivna-kvinnor-avgorande-for-landsbygden> [2021-04-05]
- Aspers, P. (2011). *Etnografiska metoder - Att förstå och förklara samtiden*. Malmö: Liber A
- Bruni, s Gherardi & B Poggio. (2004) *Doing Gender, Doing Entrepreneurship: An Ethnographic Account of Intertwined Practices*. [2021-04-05]
- Blomberg, E., Hedlund, G. & Wottle, M. (red.). (2011). *Kvinnors företagande: mål eller medel*. Stockholm: SNS.
- Brandth, Berit, 1995, Rural Masculinity in Transition – Gender Images in Tractor Advertisements, *Journal of Rural Studies* 11 (2), 123- 133.
- Brinkmann, S. & Kvale, S., (2009). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Upplaga: 2:2, Lund: Studentlitteratur AB.
- Bryman, A., & Bell, E (2017). *Företagsekonomiska forskningsmetoder*. 3: e uppl. Stockholm: Liber AB. [2021-03-31]
- Carter, S. (1999). Multiple business ownership in the farm sector: Assessing the enterprise and employment contributions of farmers in cambridgeshire. *Journal of Rural Studies*, 15(4). [2021-04-05]
- Casson, M. (2003). *The Entrepreneur: An Economic Theory*. 2:a uppl. Cheltenham: Edward Elgar Publishing. E-Bok.
- Katarina Pettersson (2015). Performing Gender and Rurality in Swedish Farm Tourism- susanna heldt cassel. Ss.138-151 [2021-04-05]
- Delmar, F. (2000). The psychology of the entrepreneur. In S. Carter & D. Jones-Evans (Eds.), *Enterprise and small business: Principles, practice, and policy*. Harlow: Financial Times. [2021-04-05]
- Elvin-Nowak, Y., & Thomsson, H (2006). *Att göra kön*. Stockholm: Liber AB.

- Hirdman, Y. (2001). *Genus: Om det stabila föränderliga former*. Malmö: Liber.
[2021-04-05]
- Jordbruksverket (2019) Definition landsbygd. Tillgänglig:
<https://jordbruksverket.se/stod/programmen-som-finansierar-stoden/var-definition-av-landsbygd> [2021-04-01].
- Landlantbruk (2015) Statistik kvinnliga bönder. Tillgänglig:
<https://www.landlantbruk.se/lantbruk/tva-av-fem-bonder-ar-kvinnor/>
[2021-04-01].
- Landström, H. och Löwegren, M. (2009). *Entreprenörskap och företagsetablering- från idé till verklighet*. Lund: Studentlitteratur
- Lantbrukarnas riksförbund (2021) Tillgänglig: <http://www.lrf.se> [2021-04-05]
- McElwee, G. (2004). A segmentation framework for the farm sector. 3rd Rural Entrepreneurship Conference, University of Paisley.
- Ne (2020) *Genus*. Tillgänglig:
<https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/enkel/genus> [2021-04-01]
- Newton, J., Wood, G., Gottschalk, L (2014). Motivation & Success: Mixed Motivations for Women in Small Business in Regional Victoria. 13(1):5-21.
- Piippola, S. (2006). Kvinna och innovatör – en utvärdering av projektet kvinnliga idébärare. Forskningsrapport vid Luleå tekniska universitet. Institutionen för arbetsvetenskap. Tillgängligt:[http://epubl.ltu.se/1402-1528/2006/08/LTU-FR0608- SE.pdf](http://epubl.ltu.se/1402-1528/2006/08/LTU-FR0608-SE.pdf). [2021-04-05]
- SCB (2019)tillgänglig:
https://www2.jordbruksverket.se/download/18.1ce91ab9170c32518d017bdf/1583851405721/UPP19_9.pdf [2021-04-05]
- Torst Jan (2017) *Kvalitativa intervjuer*. Lund studentlitteratur
- Valencia, M., Lamolla, L., Planellas, M. & Amoros, J.E. (2011). I Love My Family: A Key Factor to Understand Female Entrepreneurship. *Frontiers of Entrepreneurship Research*, Vol.31(8). [2021-04-05]
- West, C & Zimmerman, D. H. (1987). Doing gender. *Gender and Society*, 1, 2, 125 – 151.

Tack

Vi vill rikta ett stort tack till vår handledare Annie Roos som har hjälpt oss genom hela uppsatsskrivandet. Vi har fått snabba svar och många bra idéer som vi uppskattat väldigt mycket. Vi vill även tacka våra informanter som ställde upp på våra intervjuer och gav oss ärliga och informativa svar. Slutligen vill vi tacka alla opponenter som har läst uppsatsen och bidragit med relevant och konstruktiv kritik vilket har hjälpt oss i vårt uppsatsskrivande

Bilaga 1 - samtyckesblankett

Detta är en samtyckesblankett för personer som deltar via intervjuer i studien *"Hur görs genus och entreprenörskap på ett lantbruk"*. Rubriken på studien kan komma att ändras eftersom detta är i ett tidigt skede av studien. Längre ned i dokumentet finner ni bakgrundinformation kring studien samt intervjufrågorna.

Om ni tackar ja till att delta i studien kommer det att innebära att ni kommer bli intervjuade av oss. Först en gemensam intervju och sedan en enskild intervju. Intervjufrågorna som kommer att ställas bifogas i ett mejl till er innan intervjun sker. Varje intervju kommer att ta ungefär 40 min.

Studien kommer att använda viss information om ert arbete på gården. Informationen som fås via intervjuerna kommer inte att kunna kopplas till dig eftersom ni är anonyma i studien. Informationen som fås via intervjuerna kommer att analyseras för att bidra med forskning inom området genus och entreprenörskap på lantbruk.

Om ni vill ta del av studiens resultat hittas studien på epsilon. Vi kan även bifoga studien till er.

Bakgrund om studien *"Hur görs genus och entreprenörskap på ett lantbruk"*

Historiskt handlar genus om könsförhållanden, ofta talas det om att könsförhållanden är arketyper av manligt och kvinnligt. Enligt samhällets normer om genus uppfattas kvinnan som svag och omhändertagande medan mannen uppfattas som en stark och handlingskraftig person (Attila et al, 2004). Samhällets strukturer har inte enbart byggt maskulina eller feminina ord utan även kategoriserat jobb utifrån manligt respektive kvinnligt beteende (Elvin-Nowak, Y & Thomsson, H, 2006). En yrkesgrupp som historiskt dominerats av män är lantbrukare (SCB, 2019). Inom jordbrukssektorn har traktorkörandet genom tiderna alltid speglats som en manlig syssla (Stratigaki, 1988). En annan yrkesgrupp som dominerats av män oavsett landsbygd eller stad är entreprenörer (Carter, 1999). Kvinnliga entreprenörer dominerar på landsbygden jämfört med i städerna (Fofo, 2020). Normen om genus säger att kvinnan ska sköta om familjen, vilket betyder att kvinnor måste kombinera karriär och familjeliv (Sattler-Weber). Caballés (1999) studie visar att arbete på landsbygden är lättare att kombinera med familjelivet

vilket gör att kvinnor oftast är mer motiverade att starta företag på landsbygden. Enligt Newton et al (2014) är det främst kvinnliga entreprenörer som utvecklar nya verksamheter på landsbygden, trots det har gårdskvinnor länge benämnts för osynliga och syns inte i forskningsresultaten i den grad som männen. När en gård har två olika affärsverksamheter där mannen är ansvarig för lantbruket och kvinnan driver den andra verksamheten får mannens verksamhet ofta högre prioritet. Detta kan bero på olika faktorer bland annat att kvinnan enligt normen bör sköta familjen. Normen om att kvinnan ska hjälpa mannens entreprenörskap har också stor betydelse. Rollerna på en gård kan bli ojämförbara trots att kvinnans verksamhet går minst lika bra som mannens (Valencia, 2011).

Intervjufrågor

Intervjufrågor bifogas via länken nedan. Om det uppstår problem med att öppna länken hör av er till oss på mejlen.

Samtycke till att delta i forskningsprojektet ” Hur görs genus och entreprenörskap på ett lantbruk”.

Jag har läst och förstått den information om studien som anges i dokumentet. Jag har fått möjlighet att ställa frågor och jag har fått dem besvarade. Jag får behålla den skriftliga informationen.

- ☐ Jag samtycker till att delta i studien som beskrivs i dokumentet
- ☐ Jag samtycker till att mina personuppgifter behandlas på det sätt som beskrivs i dokumentet

Plats och datum	Underskrift och namnförtydligande
.....	

Om det finns svårigheter att skriva under denna samtyckesblankett godtas ett godkännande för medverkan i studien via ett vändande mejl där ni skriver att ni godkänner samtyckesblanketten.

Bilaga 2 - Intervjufrågor

Frågor till båda

1. Hur länge har gården drivits i er generation.
2. Vad finns det för verksamhetsgrenar på gården?
3. Vilken verksamhetsgren har störst fokus?
4. Vilken av era verksamhetsgrenar har högst lönsamhet, vilken har lägst lönsamhet.
5. Vem av er har ansvaret för gårdsbutiken
6. Hur blev det att just du tog ansvaret för butiken
7. Vem sköter det administrativa på gården
8. Hur har familjelivet påverkat ert arbete på gården?
9. Hur organiserar ni familjelivet och arbetslivet, exempel föräldraledighet.
10. Vad motiverar er till att driva lantbruksföretag?
- vad motiverade dig till att starta gårdsbutik/vems ide var det?
11. Hur är det att driva ett familjeföretag?
12. Har ni några anställda och vad gör de?
13. Är planen att alla barnen skall få lära sig samma saker på gården eller kommer det bli lite uppdelning på grund av könsnormer?

Frågor till kvinnan

14. Hur är det att driva gården tillsammans med din partner?
15. Vad är din roll på gården?
16. Upplever du att ditt kön påverkat din roll på gården?
17. Känner du att din roll på gården tas på allvar och värdesätt?
18. Hur skulle du beskriva dina arbetsuppgifter på gården?
19. Hur kommer det sig att du inte utför sysslor som kräver att du kör maskiner?
20. Finns det några uppgifter du inte gör idag som du skulle vilja göra?
21. varför har det blivit så att du inte gör dessa uppgifter
22. Upplever du dig som en bonde?
23. Lantbruket upplevs maskulint har det påverkat hur du ser på dig själv som bonde
24. Upplever du att det finns en ”maskulin jargong” inom lantbruket som påverkar dig?
25. Har du upplevt negativa kommentarer på grund av att du är tjej och arbetar inom en mansdominerad bransch?

26. Känner du att det finns någon som bestämmer mer eller mindre i ert samspel på gården?
27. Känner du dig nöjd med hur den fördelningen är?
28. Hur delar ni upp arbetet med familjen vs gården?
29. skulle du vilja ändra på i uppdelningen av sysslorna?
30. Hur skulle du beskriva ditt karriärliv? Nöjd inte nöjd varför/varför inte
31. Är det något specifikt som har hindrat ditt karriärliv?
32. Vad har du för utbildning
33. Har du drivit något annat företag eller arbetat med något annat?

Frågor till mannen

34. Vad är din roll på gården?
35. Upplever du att ditt kön påverkat din roll på gården?
36. Hur skulle du beskriva dina arbetsuppgifter på gården?
37. Hur kommer det sig att du inte utför sysslor som kräver att du kör maskiner?
38. Känner du någon press att du måste utföra de typiska manliga sysslorna?
39. varifrån kommer pressen?
40. hur kommer det sig att du utför dessa typiskt manliga sysslor
41. Finns det några uppgifter du inte gör idag som du skulle vilja göra?
42. varför har det blivit så att du inte gör dessa uppgifter
43. Upplever du dig som en bonde?
44. Lantbruket upplevs maskulint har det påverkat hur du ser på dig själv som bonde.
45. Känner du att det finns någon som bestämmer mer eller mindre i ert samspel på gården?
46. - känner du dig nöjd med hur den fördelningen är?
47. Hur delar ni upp arbetet med familjen vs gården?
48. skulle du vilja ändra på i uppdelningen av sysslorna?
49. Hur skulle du beskriva ditt karriärliv? Nöjd inte nöjd varför/ varför inte
50. Är det något specifikt som har hindrat ditt karriärliv?
51. Vad har du för utbildning?

Bilaga 3 – Kodningstabell

Fråga	Nyckelord	Kodning	Tema
1, Vad är din roll på gården?	Social kontakt, Ingen roll, Typisk bonde	Personlighet	<i>Arbetsfördelning på lantbruken</i>
2, Hur skulle du beskriva dina arbetsuppgifter på gården?	Fysiskt arbete, socialt arbete	Normer	<i>Diversifierade arbetsuppgifter</i>
3, Känner du någon press att du måste utföra de typiska manliga?	Press från omgivningen, Påtagligt att det finns press, upplever ingen press	Personlighet, normer	<i>Lantbruks identitet</i>
4, Upplever du att det finns en ”maskulin jargong” inom lantbruket som påverkar dig?	Påtagligt att det finns. Förändrat beteende	Normer	<i>Lantbruks identitetens jargong</i>
5 Finns det några uppgifter du inte gör idag som du skulle vilja göra?	Vill lära sig nya saker. vill inte byta	Personlighet	<i>Arbetsfördelning på lantbruken</i>
6 Upplever du dig som en bonde?	inte bonde av omgivningen, är bonde, inga <u>bondliga</u> uppgifter	Normer	<i>Lantbruks identitet</i>
7 Har du upplevt en negativa kommentarer på grund av att du är tjej och arbetar inom en mansdominerad bransch?	Tydlig maskulin jargong som begränsar, äldre generation mest påtagligt	Normer	<i>Lantbruks identitetens jargong</i>